

Sygn. akt VII Ka 344/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Częstochowie VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Danuta Józefowska

Sędziowie: SSO Agnieszka Gałkowska

SSO Aneta Łatanik (spr.)

Protokolant: Dorota Chrząstek

przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej Częstochowa – Północ w Częstochowie Pawła Andreckiego

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2018r.

sprawy **R. D., s. S. i J., ur. (...) w C.**

skazanego wyrokiem łącznym

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcy skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 19 grudnia 2017 r., sygn. akt XI K 610/17

orzeka:

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. zwalnia skazanego R. D. od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

Sygn. akt VII Ka 344/18

UZASADNIENIE

R. D. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. łącznym Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 30.04.2014 roku w sprawie sygn. XI K 14/14 obejmującego wyroki w sprawach Sądu Rejonowego w Częstochowie o sygnaturach : XIII K 516/04, XI K 1579/04, IV K 289/05, XI K 85/05 w zakresie kar jednostkowych pozbawienia wolności – na karę łączną 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności, gdzie następnie prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 15.10.2014 roku w sprawie sygn. IV Kow 4483/14/wz został warunków przedterminowo zwolniony, zaś prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 23.11.2016 roku w sprawie sygn. III Kow 1652/16 odwołano warunkowe przedterminowe zwolnienie, którą to karę pozbawienia wolności w pozostałym wymiarze odbywa od dnia 24.02.2017 roku;

2. Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 15.03.2016 roku w sprawie sygn. III K 788/15 za czyny: z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. popełniony w dniu 22.06.2015 roku, na karę jednostkową 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, oraz czyn z art. 62 ust. 1 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 64 § 1 k.k.

popelniony w dniu 22.06.2015 roku, na karę jednostkową 8 miesięcy pozbawienia wolności i karę łączną 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 22.02.2017 roku w sprawie Ko 7193/16 odroczone do dnia 22.02.2018 roku;

3. Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 24.03.2016 roku w sprawie sygn. III K 874/15 za czyn z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., popelniony w dniu 18.09.2015 roku, zmienionego następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 01.07.2016 roku w sprawie sygn. VII Ka 405/16 w zakresie orzeczenia o karze - na karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 05.12.2016 roku w sprawie Ko 5012/16 odroczone do dnia 05.12.2017 roku;

4. Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 13.04.2016 roku w sprawie sygn. XI K 10/16 za czyn z art. 278 § 1, 5 k.k. i art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popelniony w dniu 08.08.2015 roku, na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności (przy przyjęciu, że drugi czyn stanowi wykroczenie z art. 119 § 1 k.w.), której to kary pozbawienia wolności wykonanie prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 07.03.2017 roku w sprawie Ko 665/17 odroczone do dnia 07.09.2017 roku.

Sąd Rejonowy w Częstochowie wyrokiem łącznym z dnia 19 grudnia 2017 roku wydanym w sprawie o sygn. akt XI K 610/17 orzekł:

1. z mocy art. 85 § 1, 2 k.k., art. 86 § 1, 4 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. połączył opisane wyżej orzeczone wobec skazanego R. D. w wyrokach Sądu Rejonowego w Częstochowie w sprawach: sygn. III K 788/15, sygn. III K 874/15, sygn. XI K 10/16 kary pozbawienia wolności i wymierzył mu jedną karę łączną 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności;

2. stwierdził, że rozstrzygnięcia połączonych wyroków w zakresie nie objętym wyrokiem łącznym podlegają odrębnemu wykonaniu;

3. z mocy art. 572 k.p.k. postępowanie o wydanie wyroku łącznego w pozostałej części umorzył;

4. z mocy art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu R. D. na poczet kary łącznej orzeczonej w punkcie pierwszym wyroku okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania w sprawach Sądu Rejonowego w Częstochowie sygn. III K 788/15 i sygn. III K 874/15, tj. dzień 22.06.2015 r. oraz od dnia 19.09.2015 r. godz. 23.10 do dnia 24.03.2016 r. godz. 15.25 ;

5. z mocy art. 574 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego R. D. od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, którymi obciążył Skarb Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca skazanego zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze i zarzucając mu:

1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na niewystarczającym uwzględnieniu przez Sąd I instancji przy określaniu wysokości kary łącznej okoliczności osobistych dotyczących skazanego R. D., a w szczególności jego poprawnego zachowania w zakładzie karnym oraz braku jakichkolwiek ponownych konfliktów z prawem począwszy od ostatniego skazania (wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 13.04.2016 r.);

2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na niewystarczającym uwzględnieniu przez Sąd I instancji sytuacji rodzinnej skazanego R. D., która wymusza na nim sprawowanie opieki nad małżonką D. D. i jednocześnie już na obecną chwilę wpłynęła na poprawę zachowania skazanego, który przebywając w zakładzie karnym podjął pracę i stara się swoim pozytywnym zachowaniem uzyskiwać ulgi i nagrody w odbywaniu kary, jak również przepustki, z których wywiązuje się prawidłowo.

W konsekwencji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie skazanemu kary łącznej możliwe najłagodniejszej, przy maksymalnym uwzględnieniu zasady absorpcji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Wniesiona przez obrońcę skazanego apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, albowiem ani wysunięte w niej zarzuty, ani przytoczona na ich poparcie argumentacja, nie dostarczyły podstaw do uznania kwestionowanego orzeczenia za nietrafne.

Zanim jednak Sąd Okręgowy przystąpi do przedstawienia motywów wydanego przez siebie rozstrzygnięcia pragnie tytułem wstępu zauważyć, iż część wydanych wobec skazanego wyroków (opisany w pkt 1 części wstępnej zaskarżonego wyroku) zostało wydanych przed dniem 1 lipca 2015 roku, część zaś (opisane w pkt. 2, 3, 4) po 1 lipca 2015 roku, przy czym wyrok z pkt 2 obejmuje skazanie za czyny popełnione przed dniem 1 lipca 2015 roku. Sąd Rejonowy w takiej sytuacji zobligowany był dokonać wyboru reżimu prawnego na podstawie którego będzie orzekać. Z dniem 1 lipca 2015 roku weszła bowiem w życie nowelizacja przepisów kodeksu karnego, która w sposób radykalnie odmienny niż ustawa obowiązująca przed tym dniem ukształtowała zasady orzekania w sprawie o wydanie wyroku łącznego. Zgodnie zaś z art. 19 ust. 1. Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396), mocą której wprowadzona została obowiązująca od dnia 1 lipca 2015 roku nowelizacja przepisów o karze łącznej, przepisów rozdziału IX ustawy Kodeks karny w brzmieniu nadanym niniejszą (znowelizowaną) ustawą, nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.

W konsekwencji, przy wymiarze kary łącznej w wyroku łącznym tylko na podstawie jednostkowych kar prawomocnie orzeczonych do dnia 30 czerwca 2015 r. zasada sformułowana w treści art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej wyłącza stosowanie art. 4 § 1 k.k., mimo materialnoprawnego charakteru norm określających orzekanie w przedmiocie kary łącznej. Wówczas sąd zobligowany jest do stosowania przepisów rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 roku. Niemniej jednak w sytuacji, w której co najmniej jeden wyrok objęty wyrokiem łącznym uprawomocnił się po dniu 30 czerwca 2015 roku (jak ma to miejsce w realiach niniejszej sprawy) zgodnie z dyspozycją art. 19 ust. 1 ustawy nowelizującej, znajdzie zastosowanie przepis art. 4 § 1 k.k. To natomiast oznacza, że ustawa obowiązująca poprzednio będzie stanowiła podstawę orzeczenia kary łącznej tylko wtedy, gdy będzie ona względniejsza dla skazanego, przy czym analiza ta obejmuje również ewentualną względność tzw. ustawy pośredniej, skoro zmiany do art. 85 k.k. wprowadzono z dniem 1 lipca 2015 r. ustawą z dnia 20 lutego 2015 r., a następnie z dniem 15 kwietnia 2016 r. ustawą z dnia 11 marca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 437 ze zm.). W przeciwnym wypadku kara łączna zostanie wymierzona w oparciu o przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. Mając na uwadze powyższe wskazać należy, iż trafnie postąpił Sąd Rejonowy uznając, że sprawa R. D. winna zostać rozpoznana stosownie do przepisów prawa materialnego regulujących orzekanie kary łącznej obowiązujących od dnia 1 lipca 2015 roku. Niewątpliwie bowiem to przepisy aktualnie obowiązujące są względniejsze dla skazanego. Z uwagi zaś na to, że kwestia ta nie była przez skarżącego kwestionowana – nie podlegała szczegółowym rozważaniom sądu odwoławczego.

Przechodząc już w tym miejscu do szczegółowego umotywowania wydanego przez siebie wyroku Sąd Okręgowy pragnie wskazać, iż nie sposób jest się w żadnym razie zgodzić z wyrażonym przez skarżącego poglądem jakoby wymierzona R. D. kara łączna 3 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności była nazbyt surowa i zupełnie bezpodstawne są twierdzenia autora apelacji o tym, iż wobec R. D. zachodziły przesłanki do zastosowania przy wymiarze kary łącznej zasady pełnej absorpcji bądź też zasady asperacji z wymiarem kary znacznie bardziej zbliżonym do zasady absorpcji zupełnej.

Rozwijając powyższy wątek, godzi się zauważyć, iż w piśmiennictwie i orzecznictwie wskazuje się, że całkowitą absorpcję tj. pochłonięcia przez karę najsurowszą pozostałych kar można zastosować wówczas, gdy wszystkie czyny wykazują bardzo bliską więź podmiotową i przedmiotową albo gdy orzeczone za niektóre z czynów kary są tak minimalne, że w żadnym stopniu nie mogłyby rzutować na karę łączną, albo też istnieją jakieś inne szczególne okoliczności dotyczące osoby skazanego. Jednocześnie podkreśla się, że niezależnie od możliwości zastosowania przy wymiarze kary łącznej zasady pełnej absorpcji, asperacji, jak i zasady pełnej kumulacji, oparcie wymiaru na zasadzie absorpcji lub kumulacji traktować należy jako rozwiązanie skrajne, stosowane w zupełnie wyjątkowych, nietypowych

sytuacjach i wymagające szczególnego uzasadnienia, a priorytetową zasadą wymiaru kary łącznej powinna być zasada asperacji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13 listopada 2003 roku wydany w sprawie o sygn. akt II AKa 339/03, LEX nr 183336; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 grudnia 2014 roku wydany w sprawie o sygn. akt II AKa 221/14 LEX nr 1630572, KZS 2015/1/56). Ponadto co równie istotne przyjmuje się powszechnie, że z reguły nie ma powodu, aby orzekać karę łączną w dolnych granicach, tj. w wysokości najsurowszej z kar, bowiem popełnienie więcej niż jednego przestępstwa powinno raczej skłaniać do odstąpienia od absorpcji kar, niż za nią przemawiać. Wymierzenie takiej kary prowadziłoby bowiem do premiowania sprawcy popełniającego nie jedno, a więcej przestępstw, zatem prowadziłoby do praktycznej bezkarności innych zachowań zabronionych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 maja 2008 roku wydany w sprawie o sygn. akt II AKa 129/08, Biul.SAKa 2008/3/8, KZS 2008/9/48). Kara łączna jest swego rodzaju podsumowaniem działalności przestępczej sprawcy w okresie czasu objętym skazaniami. Ma likwidować swoistą konkurencję kar w postępowaniu wykonawczym wynikłą z kilkakrotnych skazań. Nie jest to sposób na premię dla sprawcy większej ilości przestępstw (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 listopada 2008 roku wydany w sprawie o sygn. akt II AKa 198/08, Prok.i Pr.-wkl. 2009/9/36, KZS 2009/9/61)

Przenosząc powyższe uwagi na kanwę analizowanej sprawy wskazać należy, iż wysokość kary łącznej orzeczonej wobec skazanego zaskarżonym wyrokiem łącznym nie może być skutecznie kwestionowana. Nie tylko bowiem mieści się ona w granicach określonych w art. 86 k.k., lecz także w sposób należyty uwzględnia dyrektywy szczególne wymiaru kary łącznej. Zastosowanie w niniejszej sprawie zasady pełnej absorpcji, bądź też zasady asperacji z wymiarem kary znacznie bardziej zbliżonym do zasady absorpcji zupełnej o co usilnie wnosi skarżący było by zaś błędne i premiowałoby osobę skazanego.

Po pierwsze w niniejszej sprawie nie istnieje ścisły związek podmiotowo – przedmiotowy. Przestępstwa zostały popełnione na skodę różnych podmiotów, skierowane były przeciwko różnym dobrom chronionym prawem i inna była motywacja sprawcy do ich popełnienia.

Z kolei jeśli chodzi o akcentowaną w apelacji „właściwą postawę skazanego” jaką prezentuje w zakładzie karnym godzi się zauważyć, iż wskazane w nadesłanej z jednostki penitencjarnej opinii informacje, a mianowicie, że skazany zachowuje się w toku odbywania kary pozbawienia wolności poprawnie nie sprawiając żadnych problemów wychowawczych oraz jest nagradzany choć bez wątplenia pozostają okolicznością dla skazanego pozytywną, to nie są jednak tak szczególnie wyjątkowe, by uzasadniały w obliczu pozostałych okoliczności niniejszej sprawy ukształtowanie orzeczonej wobec skazanego kary łącznej na zasadzie pełnej absorpcji. Sąd Okręgowy oczywiście docenia pozytywne symptomy w postępowaniu skazanego w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, niemniej jednak, okolicznościom tym nie można nadawać nadmiernego znaczenia, albowiem mają one jedynie funkcję subsydiarną, to jest mają pomóc w określeniu celowości kary łącznej. Poza tym nie negując pozytywnego aspektu opinii skazanego z zakładu karnego, nie bez znaczenia w realiach niniejszej sprawy pozostaje wielość popełnionych przez skazanego czynów. Zdaniem Sądu Okręgowego kilkukrotne skazywanie R. D. stanowi istotny czynnik prognostyczny przemawiający przeciwko ukształtowaniu kary łącznej w oparciu o zasadę absorpcji, bądź też zasadę asperacji z wymiarem kary znacznie bardziej zbliżonym do zasady absorpcji zupełnej. Nie podlega dyskusji, że kara łączna nie może pogarszać sytuacji skazanego, ale z drugiej strony jak już zaznaczono powyżej, nie może stanowić dla niego zbyt dużej premii, powodowanej popełnieniem większej ilości przestępstw. Instytucja kary łącznej nie jest bowiem formą łagodzenia represji karnej.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy apelacji obrońcy skazanego nie uwzględnił oraz nie znajdując w zaskarżonym orzeczeniu żadnych uchybień mogących stanowić bezwzględne przyczyny odwoławcze, będących podstawą do uchylenia wyroku z urzędu, opierając się na dyspozycji z art. 437 § 1 k.p.k. zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

O kosztach za postępowanie odwoławcze orzeczono na podstawie art. 634 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. Sąd Okręgowy uwzględniając aktualną sytuację osobistą i majątkową skazanego R. D. oraz fakt, iż skazany aktualnie przebywa w jednostce penitencjarnej gdzie jego zdolności zarobkowe są mocno ograniczone, albowiem nie jest tam odpłatnie zatrudniony zwolnił go z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi ostatecznie Skarb Państwa.

Na zakończenie już nie jako na marginesie Sąd Okręgowy pragnie jeszcze zauważyć (pomimo, że nie było to podstawą zarzutu), iż nie podziela on stanowiska Sądu Rejonowego wyrażonego w pisemnych motywach skazanego wyroku, iż orzeczona wyrokiem łącznym w sprawie o sygn. akt XI K 14/14 Sądu Rejonowego w Częstochowie kara łączna 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności nie podlega połączeniu z pozostałymi karami tego samego rodzaju, ponieważ zachodzą warunki określone w art. 85 § 3 k.k. albowiem skazany rozpoczął odbywanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w tej sprawie, a następnie prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 15.10.2014 roku sygn. IV Kow 4483/14/wz został warunkowo przedterminowo zwolniony, a w trakcie trwania warunkowego przedterminowego zwolnienia popełnił zaś trzy przestępstwa, co skutkowało odwołaniem warunkowego przedterminowego zwolnienia. Zgodnie bowiem z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 roku o sygn. akt I KZP 11/17 popełnienie przez sprawcę przestępstwa w okresie próby wyznaczonym postanowieniem o warunkowym zwolnieniu z odbycia reszty kary pozbawienia wolności nie stanowi przewidzianej w art. 85 § 3 k.k. negatywnej przesłanki do orzeczenia kary łącznej obejmującej karę (kary łączne), z odbycia reszty której sprawca został warunkowo zwolniony oraz karę (kary łączne) za przestępstwo popełnione w okresie próby (LEX nr 2428801).

Wprawdzie w sprawach dotyczących wydania wyroku łącznego sąd odwoławczy jest zobowiązany do badania z urzędu, czy w czasie po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji nie doszło do zmiany stanu faktycznego na skutek wykonania w całości choćby jednej z kar podlegających łączeniu, **a jeżeli taką zmianę stwierdzi, ma obowiązek ją uwzględnić** (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2017 roku wydany w sprawie o sygn. akt II KK 184/17, LEX nr 2397596), niemniej jednak Sąd Okręgowy mając na uwadze, iż R. D. karę łączną orzeczoną wyrokiem łącznym w sprawie o sygn. akt XI K 14/14 Sądu Rejonowego w Częstochowie odbył w całości dnia 25 marca 2018 roku uznał, że nie może jej połączyć węzłem kary łącznej.